

Vlaams Ministerie  
van Onderwijs en Vorming

**Onderwijsinspectie**  
Hendrik Consciencegebouw  
Koning Albert II-laan 15  
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be  
www.onderwijsinspectie.be

## Verslag over de doorlichting van de Vrije Basisschool - Yggdrasil te Brasschaat en Antwerpen

|             |                                             |                                                                                         |
|-------------|---------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
|             | Hoofdstructuur                              | bao                                                                                     |
|             | Instellingsnummer                           | 45294                                                                                   |
|             | Instelling                                  | Vrije Basisschool - Yggdrasil                                                           |
| directeur   |                                             | Jos VAN LOOY                                                                            |
| adres       |                                             | Zwemdoklei 3 - 2930 BRASSCHAAT                                                          |
| telefoon    |                                             | 03-665.41.90                                                                            |
| fax         |                                             | 03-605.10.61                                                                            |
| e-mail      |                                             | steinerschool.yggdrasil@skynet.be                                                       |
| website/URL |                                             | <a href="http://education.skynet.be/yggdrasil">http://education.skynet.be/yggdrasil</a> |
|             | Bestuur van de instelling                   | 963694 - VZW R. Steinerschool Yggdrasil te BRASSCHAAT                                   |
| adres       |                                             | Zwemdoklei 3 - 2930 BRASSCHAAT                                                          |
|             | Scholengemeenschap                          | 119925 - Steinerscholen Basisonderwijs te WILRIJK                                       |
| adres       |                                             | Boomsesteenweg 94 - 2610 WILRIJK                                                        |
|             | CLB                                         | 114256 - Provinciaal CLB Antwerpen te ANTWERPEN 1                                       |
| adres       |                                             | Markgravelei 86 - 2018 ANTWERPEN 1                                                      |
|             | Dagen van het doorlichtingsbezoek           | 10/10/2011, 11/10/2011, 13/10/2011                                                      |
|             | Einddatum van het doorlichtingsbezoek       | 13/10/2011                                                                              |
|             | Datum bespreking verslag met de instelling  | 28/10/2011                                                                              |
|             | Samenstelling inspectieteam                 |                                                                                         |
|             | Inspecteur-verslaggever                     | Marcella Vanderhenst                                                                    |
|             | Teamleden                                   | Frank Verstraelen                                                                       |
|             | Deskundige(n) behorend tot de administratie | nihil                                                                                   |
|             | Externe deskundige(n)                       | nihil                                                                                   |

## INHOUDSOPGAVE

|                                                          |    |
|----------------------------------------------------------|----|
| INLEIDING .....                                          | 3  |
| 1. SAMENVATTING .....                                    | 5  |
| 2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING .....                       | 7  |
| 2.1 Leergebieden in de focus .....                       | 7  |
| 2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus .....   | 7  |
| 3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN? ..... | 7  |
| 3.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie .....         | 7  |
| 3.2 Kleuteronderwijs: lichamelijke opvoeding .....       | 8  |
| 3.3 Lager onderwijs: Frans .....                         | 9  |
| 3.4 Lager onderwijs: wiskunde .....                      | 10 |
| 3.5 Lager onderwijs: leren leren .....                   | 11 |
| 4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT? .....           | 12 |
| 4.1 Begeleiding .....                                    | 12 |
| 4.2 Evaluatie .....                                      | 13 |
| 5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL .....                   | 14 |
| 6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL .....               | 15 |
| 6.1 Wat doet de school goed? .....                       | 15 |
| 6.2 Wat kan de school verbeteren? .....                  | 15 |
| 6.3 Wat moet de school verbeteren? .....                 | 16 |
| 7. ADVIES .....                                          | 17 |
| 8. REGELING VOOR HET VERVOLG .....                       | 17 |

## INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling<sup>1</sup> door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende woonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op woonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be).

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPPO-referentiekader vindt u op [www.onderwijsinspectie.be](http://www.onderwijsinspectie.be).

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

---

<sup>1</sup> Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op [www.onderwijsinspectie.be](http://www.onderwijsinspectie.be).

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

[www.onderwijsinspectie.be](http://www.onderwijsinspectie.be) en [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be)

## 1. SAMENVATTING

De steinerschool Yggdrasil bestaat uit een kleinschalige basisschool 'De Wingerd' in Brasschaat en een tweeklassige kleuterafdeling 'De Hazelaar' in Antwerpen. Deze laatste vestigingsplaats krijgt van langsom meer kleuters voor wie Nederlands niet de moedertaal is. De kleutergroepen zijn leeftijdsgemengd samengesteld en worden gedurende hun kleuterloopbaan door eenzelfde leraar begeleid. De overstap naar de lagere afdeling gebeurt pas wanneer aan de specifieke criteria voor de schoolrijpheid is voldaan. Hierdoor volgt een vrij grote groep zesjarigen nog kleuteronderwijs. Ook in de lagere afdeling begeleidt eenzelfde leraar in principe een klasgroep doorheen de opeenvolgende leerjaren. De organisatie van het onderwijs voor Nederlands, wiskunde en wereldoriëntatie wijkt door het periodeonderwijs af van de traditionele benadering. Elk van deze leergebieden krijgt gedurende een aantal weken een intensieve aanpak, terwijl de inhouden van de twee andere leergebieden kans krijgen om te bezinken.

De school kijkt vanuit haar specifiek pedagogisch project vooral procesmatig naar de brede persoonlijkheidsontwikkeling van de leerlingen. Sinds kort verrijkt ze die werkwijze met een meer productgerichte benadering vanuit resultaten van leerlingen. De school staat aan het begin van dit ontwikkelingsproces en gebruikt de beschikbare outputgegevens nog in beperkte mate om te reflecteren over het onderwijsaanbod en om, indien nodig, de werking bij te sturen.

Tijdens deze doorlichting werd in de kleuterafdeling het onderwijs voor wiskunde en lichamelijke opvoeding grondig bekeken en in de lagere afdeling wiskunde, Frans en 'leren leren'.

Kleuters krijgen in een huiselijke klassfeer en doorheen de dagelijks weerkerende activiteiten voldoende ontwikkelingskansen, onder meer voor wiskunde en lichamelijke opvoeding. De specifieke lestijden lichamelijke opvoeding in 'De Wingerd' zijn rijk en doelgericht. In 'De Hazelaar' voldoet de huidige aanpak van lichamelijke opvoeding niet. Voor de jongste kleuters is het gericht aanbod veeleer beperkt en de invulling van de activiteiten voor de oudste kleuters spoort onvoldoende met wat het leerplan voorschrijft. Bovendien heeft de school weinig specifieke materialen voor dit leergebied en gaan de lessen, wegens het ontbreken van een ruimte voor activiteiten lichamelijke opvoeding, door in een ruime stadstuin die hiervoor niet echt geschikt is.

In de lagere afdeling worden de leerlingen al vanaf het eerste leerjaar op een muzische wijze in contact gebracht met moderne vreemde talen. Dit vormt een goede basis voor het formeel onderricht in Frans dat reeds start in het vierde leerjaar. Er is aandacht voor zowel spreken, luisteren, lezen als schrijven. De afspraken over de onderwijstijd voor Frans en over het consequent gebruik van een actueel onderwijsleerpakket zorgen ervoor dat leerlingen in grote lijnen leren wat verwacht wordt.

De resultaten voor wiskunde beantwoorden nog niet aan de verwachtingen. Vooral de leerlingen van de hoogste leerjaren kennen en kunnen niet alles wat het leerplan voorschrijft. Nochtans investeerde de school het laatste jaar sterk in de verbetering van de aanpak van dit leergebied. De nieuwe leerlijnen geven duidelijker aan wat leerlingen moeten leren en de toetsen van de scholengemeenschap brengen beter in beeld wat leerlingen kennen en kunnen. Deze ontwikkelingen zijn nog pril en kunnen slechts op termijn voor betere resultaten zorgen. Vanuit dit vertrouwen, én omdat de verbeterwerking door alle teamleden gedragen wordt en beleidsmatig ook ondersteund en aangestuurd, wordt het onvoldoende realiseren van de leerplandoelen voor wiskunde in het advies niet meegenomen als een tekort dat door de inspectie moet opgevolgd worden.

De leerkansen die leerlingen krijgen voor 'leren leren' zijn nog sterk wisselend van klas tot klas. Vanuit het pedagogisch project en het leerplan is er een sterke aandacht voor het

oefenen van het geheugen. De aanpak voor de andere leerplandoelen is minder duidelijk en voldoet nog niet aan wat de overheid verwacht.

Tijdens de doorlichting werd ook onderzocht hoe de school de kwaliteit van de evaluatiepraktijk en de leerbegeleiding garandeert en bewaakt.

In de kleuterafdeling wordt zeer veel tijd geïnvesteerd in het in beeld brengen van de ontwikkeling van vooral de oudste kleuters. Deze gegevens worden vooral in 'De Wingerd' nog weinig gebruikt om kleuters met zorgvragen extra te ondersteunen via doelgerichte activiteiten. In de lagere afdeling wordt de ruime beeldvorming vanuit menskundige inzichten, eigen aan het pedagogisch project, sinds kort aangevuld met evaluatievormen die ook de resultaten van het ontwikkelingsproces in beeld brengen. Dit is een positieve evolutie, vooral omdat de gegevens voor wiskunde gebruikt worden om leerlingen gericht te begeleiden voor items die nog moeilijkheden opleveren én om sommige leerlingen extra uit te dagen. De school voorziet expliciet onderwijstijd voor het gedifferentieerd inoefenen van leerinhouden en voor remediëring.

Eigen aan het schoolconcept dragen de teamleden een grote verantwoordelijkheid voor het realiseren van het pedagogisch project en van het leerplan. De verschillende overlegvormen worden hiervoor doelgericht gebruikt en ondersteunen vooral in de lagere afdeling de evolutie in visie op evalueren en leerbegeleiding. De actuele taakinvulling en de bijbehorende tijdsinvestering van beleidsverantwoordelijken wordt als moeilijk werkbaar ervaren en is een knelpunt dat een snelle oplossing vraagt.

Samenvattend kan gesteld worden dat het onderwijs in de kleuterafdeling voldoet, uitgezonderd voor lichamelijke opvoeding in 'De Hazelaar'. In de lagere afdeling voldoet de aanpak voor Frans. De actuele ontwikkelingen voor een sterker inhoudelijk aanbod voor wiskunde, voor een kwaliteitsvolle evaluatie van dit leergebied en voor een doelgerichte leerbegeleiding overtuigen voldoende. De aanpak voor 'leren leren' dient echter bijgestuurd te worden.

De inzet en het enthousiasme van dit team om in grote mate het pedagogisch beleid (mee) gestalte te geven, verdient een uitklaring van de knelpunten in dit verband. Concrete maatregelen en middelen om de pedagogische taken evenwichtiger te verdelen, kunnen de haalbaarheid van de opdracht en de draagkracht van teamleden verhogen.

## 2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

De resultaten van de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag

### 2.1 Leergebieden in de focus

|                         |
|-------------------------|
| <b>Kleuteronderwijs</b> |
|-------------------------|

|                      |
|----------------------|
| wiskundige initiatie |
|----------------------|

|                        |
|------------------------|
| lichamelijke opvoeding |
|------------------------|

|                        |
|------------------------|
| <b>Lager onderwijs</b> |
|------------------------|

|       |
|-------|
| Frans |
|-------|

|          |
|----------|
| wiskunde |
|----------|

|             |
|-------------|
| leren leren |
|-------------|

### 2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

|                  |
|------------------|
| <b>Onderwijs</b> |
|------------------|

|                    |
|--------------------|
| <b>Begeleiding</b> |
|--------------------|

|                 |
|-----------------|
| Leerbegeleiding |
|-----------------|

|                  |
|------------------|
| <b>Evaluatie</b> |
|------------------|

|                   |
|-------------------|
| Evaluatiepraktijk |
|-------------------|

## 3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op:

### 3.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie

#### Voldoet

#### Motivering

- De teamleden zijn zich bewust van hun opdracht de leerplandoelen na te streven. Ze investeren zeer veel tijd in het in kaart brengen van verschillende aspecten van de ontwikkeling, waaronder ook een aantal rekenvoorwaarden. In de observatielijsten is er vooralsnog weinig afstemming tussen de leerplandoelen en de observatie- en testitems. De school synthetiseert de evaluatiegegevens nog niet op groeps- en schoolniveau om zo te bewaken of kleuters, met de actuele aanpak, voldoende ontwikkelingskansen krijgen om de leerplandoelen te verwerven.
- De actuele praktijk vindt in sterke mate inspiratie en houvast in de steinerpedagogie en in de algemene doelstellingen van het leerplan voor wiskunde. Uitgangspunt zijn de typische, weerkerende activiteiten die kleuters al doende ritme, regelmaat en ordening laten ervaren. Conform de visie van het leerplan is wiskunde volledig ingebed in de andere leergebieden en maakt deel uit van het klas- en schoolleven als geheel.

- In 'De Wingerd' gingen de teamleden in het verleden na welke doelen kansen krijgen in de verschillende activiteiten en concludeerden dat hun praktijk voldoende rijk was. De jaarplannen bestaan uit een themaspecifieke invulling van typische, weerkerende activiteiten gekoppeld aan een uitgebreide reeks leerplandoelen van de verschillende leergebieden. Uit de gesprekken blijkt dat teamleden in de praktijk een aantal accenten leggen en in de activiteiten zelf een zekere opbouw in moeilijkheid uitwerken, welke echter niet geëxpliciteerd is. Het team denkt en handelt hoofdzakelijk vanuit activiteiten en minder vanuit de doelen. Het is dan ook de vraag of de uitgebreide opsomming van doelen relevant is.
- In 'De Hazelaar' blijkt de zorg voor een praktijk waarin alle doelen voldoende invulling krijgen uit enkele actuele initiatieven. Enerzijds willen de teamleden, via een oplijsting van de in de lesvoorbereidingen vermelde doelen, nagaan of alle doelen voldoende aan bod komen. Anderzijds startte dit team met een reflectie vanuit de doelen: 'In welke activiteiten worden hiervoor ontwikkelingskansen voor kleuters georganiseerd?'.
- In de geobserveerde activiteiten krijgen kleuters in beide vestigingsplaatsen kansen om vanuit hun spel en de typische activiteiten al handelend hoeveelheden, tijd, opeenvolging, maat en gewicht te ervaren. Vaak zijn die kansen inherent aan de activiteit. Weliswaar verschillend van klas tot klas krijgen kleuters gerichte impulsen om nieuwe ervaringen op te doen en krijgen ze wiskundige taal aangereikt. De vorm, hoeveelheid en kwaliteit van de materialen in de klassen dragen voldoende mogelijkheden in zich om kleuters de inzichten en vaardigheden die vervat zijn in de leerplandoelen te laten verwerven. De meeste begrippen voor tijd, ruimte, hoeveelheden en meten krijgen op vrij natuurlijke wijze invulling in verschillende contexten. Deze werkwijze biedt echter geen garantie dat alle, vooral de minder evidente begrippen, voldoende inhoud krijgen.
- Elke leraar begeleidt een groep kleuters, vanuit de pedagogische visie bewust leeftijdsgemengd gegroepeerd doorheen hun hele kleuterloopbaan. Hierdoor kent zij goed de mogelijkheden en noden van elke kleuter en houdt hiermee rekening in haar opdrachten en verwachtingen inzake uitvoering. Behalve het specifieke aanbod voor de oudste kleuters in de namiddagen en het extra aanbod voor vastgestelde noden van kleuters in 'De Hazelaar' is er weinig intentionele differentiatie.
- De school kent vanuit de steinerpedagogie een specifieke daginvulling met verschillende huishoudelijke activiteiten en rustmomenten. Het is een aandachtspunt voor de teams om voldoende onderwijstijd te garanderen om alle leerplandoelen doelgericht en efficiënt te kunnen nastreven.

### **3.2 Kleuteronderwijs: lichamelijke opvoeding**

#### **Voldoet niet**

##### **Motivering**

- De steinerpedagogie hecht in de peuter- en kleuterfase zeer veel belang aan de lichamelijke ontwikkeling. Via beweging kunnen kleuters taal, ritme en melodie met een innerlijk beeld verbinden en worden ook aspecten van het denken gestimuleerd. In beide vestigingsplaatsen nodigen de materialen in de klassen en de typische activiteiten kleuters uit tot het verwerven van groot- en kleinmotorische vaardigheden, tot goede gewoontevorming en tot samenspel.
- Het belang dat de school hecht aan de lichamelijke opvoeding komt sterk tot uiting in de uitgebreide screenings van de motorische en psychomotorische ontwikkeling van de kleuters. Net zoals voor de andere leergebieden synthetiseert het team deze gegevens nog niet op groeps- en schoolniveau om te bewaken of kleuters voldoende ontwikkelingskansen krijgen om de specifieke vaardigheden te verwerven.
- In 'De Wingerd' krijgen de kleuters tijdens de specifieke lestijden lichamelijke opvoeding rijke en afwisselende bewegingskansen. De leerplandoelen zijn uitgezet in een jaarplan en geconcretiseerd in een variatie aan oefenvormen en spelletjes. De

opdrachten zijn doordacht en variëren in moeilijkheidsgraad, aangepast aan de mogelijkheden van de kleuters van verschillende leeftijden. De vijf- en zesjarigen krijgen wekelijks een extra aanbod aan activiteiten met vooral balspelen, moeilijkere spelvormen en enkele circustechnieken. Het schooldomein en de gymzaal bieden heel wat mogelijkheden en de school beschikt over voldoende en geschikte materialen om de leerplandoelen te kunnen nastreven.

- De praktijk in 'De Hazelaar' voldoet niet en dit om verschillende redenen. De school kreeg in het doorlichtingsverslag van september 2008 de aanbeveling om te zorgen voor een geschikte ruimte voor bewegingsactiviteiten. Er werden enkele mogelijkheden verkend, echter zonder succes. Vrijwel alle lessen vinden plaats in open lucht, wat beperkingen inhoudt bij slecht weer. Het enige alternatief zijn de klaslokalen die hiervoor niet geschikt zijn. De school beschikt tevens over weinig of geen specifieke materialen voor bewegingsopvoeding. Ook de inrichting van de speelruimte, een stadstuin, leent zich minder tot doelgerichte bewegingsactiviteiten voor kleuters. Bovendien krijgen niet alle kleuters van 'De Hazelaar' wekelijks twee specifieke lestijden lichamelijke opvoeding. Voor de drie- en vierjarigen is er één lestijd met alle kleuters samen waaraan de jongste kleuters veeleer vrijblijvend deelnemen. Ondanks de begeleiding van deze zeer grote groep kleuters door twee leraren, biedt dergelijke organisatie te weinig mogelijkheden om kleuters doelgericht te ondersteunen en te stimuleren in hun motorische ontwikkeling.

Het aanbod voor de vijf- en zesjarigen tijdens de twee lestijden lichamelijke opvoeding per week spoort onvoldoende met de leerplandoelen. De invulling is eenzijdig, berust op eigen, specifieke keuzes en sluit te weinig aan bij wat het leerplan voorschrijft. Eén lestijd lichamelijke opvoeding wordt vrijwel uitsluitend gebruikt voor het in kaart brengen van de motorische ontwikkeling van de oudste kleuters.

- De school bewaakt te weinig dat alle kleuters van 'De Hazelaar' voldoende ontwikkelingskansen krijgen voor lichamelijke opvoeding. Er is ook weinig aandacht en zorg voor het uitwisselen van expertise, onder meer tussen de beide vestigingsplaatsen, en voor het uitwerken van procedures waardoor goede praktijk, ook bij wisseling van leraren, gegarandeerd blijft.

### **3.3 Lager onderwijs: Frans**

#### **Voldoet**

##### **Motivering**

- Als gevolg van personeelswissels en het nog weinig systematisch bewaren en analyseren van evaluatiegegevens op schoolniveau, kan de school op dit ogenblik nog geen resultaten voorleggen waaruit blijkt dat leerlingen de leerplandoelen in voldoende mate verworven hebben.
- De school heeft een traditie om kinderen vanaf jonge leeftijd in contact te brengen met onder meer de klankkleur en het ritme van moderne vreemde talen. Het accent ligt hierbij op de gevoelsmatige beleving van de taal en de inhoudelijke invulling door beelden en handelingen. Klasleraren gebruiken hiervoor liederen, gedichten, versjes en rijmpjes, spelletjes en verhalen, meestal gerelateerd aan de thema's heemkunde, de vertelstof of de jaarfeesten. De leerlingen krijgen kansen om de situaties na te spelen en hierbij de woordenschat en zinsstructuren te gebruiken.
- Verschillend per klas is er ook buiten de hiervoor voorziene lestijden gedurende de hele dag aandacht voor concreet en praktisch gebruik van vreemde talen via liederen, verhalen en korte opdrachten. Ook de leraar muziek voorziet een ruim aanbod van liederen in vreemde talen.
- Om de leerplandoelen te kunnen realiseren, bleken twee lestijden per week in de klassen van de derde graad onvoldoende. De school nam de beslissing om de leerinhouden van het aangewende onderwijsleerpakket min of meer gelijk te verdelen over de drie hoogste leerjaren. Vanaf dit schooljaar krijgen dan ook de leerlingen van

het vierde leerjaar formeel onderricht in Frans en een meer inzichtelijke benadering van de Franse taal.

- Het formeel onderricht in Frans wordt niet in perioden georganiseerd, maar loopt gedurende het hele jaar over twee wekelijkse lestijden. Aanvullend wordt de 'opmaat' gebruikt voor korte inoefening of herhaling van leerinhouden. Hierdoor sluit de praktijk aan bij de uitgangspunten van het leerplan dat stelt dat het leren van de Franse taal een consequente en systematische leerinspanning vraagt.
- De school opteerde om enkel voor dit leergebied een actueel onderwijsleerpakket te gebruiken voor zowel aanbod als evaluatie. Dat pakket, gericht gekozen om aan de verwachtingen van het nieuwe leerplan te kunnen voldoen, wordt consequent gebruikt. In de praktijk is er voldoende en evenwichtige aandacht voor de verschillende aspecten van de taalvaardigheid en voor taalbeschouwing.

### **3.4 Lager onderwijs: wiskunde**

#### **Voldoet niet**

##### Motivering

- De school slaagt er in toenemende mate in de typische aanpak vanuit de steinerpedagogie te combineren met de maatschappelijke verwachting de leerplandoelen te realiseren. De weliswaar nog beperkte outputresultaten voor wiskunde tonen een wisselend beeld voor de verschillende domeinen en in de verschillende leerjaren. De resultaten die de leerlingen op het einde van de lagere school neerzetten voor getallenkennis en hoofdrekenen zijn aanvaardbaar; voor breuken, metend rekenen en meetkunde zijn deze resultaten zwak.
- De leerinhouden voor wiskunde worden gedurende een aantal hiervoor voorziene perioden intensief aangeleerd en geoefend. De mandaatgroep pedagogie besliste onlangs om in alle leerjaren een gelijk aantal perioden voor wiskunde te voorzien om zo in alle klasgroepen voldoende onderwijstijd voor dit leergebied te garanderen. Sinds vorig schooljaar gebruiken de leraren de leerlijnen van de scholengemeenschap voor de concrete planning van de leerinhouden in de verschillende periodes. Deze leerlijnen, door alle teamleden als positief ervaren, geven duidelijkheid en zijn een middel om te bewaken of alle leerinhouden aan bod komen. Op schoolniveau worden de inhoudelijke uitwerking van de rekenperiodes en de hierin uitgezette opbouw opgevolgd. Toch wordt in de praktijk nog opvallend meer aandacht besteed aan getallenkennis en hoofdrekenen en minder aan metend rekenen en meetkunde.
- De school is zich ervan bewust dat enkel zuiver periodeonderwijs niet voor alle kinderen voldoende is om de leerinhouden voor wiskunde te kunnen verwerven. Aanvullend voorziet de school structureel onderwijstijd tijdens de dagelijkse 'opmaat' en de oefeningen om leerinhouden in te oefenen en om wat geleerd werd te onderhouden. Na elke periode gaat de klasleraar door middel van een formatieve toets na wat leerlingen op dat moment verworven hebben. Bij de toetsconstructie worden de leerlijnen geraadpleegd en zijn de opgaven vrij gelijk aan wat voorheen werd ingeoefend.
- Wiskunde wordt vooral in de lagere leerjaren 'al doende' geleerd en geoefend en ondersteunt de volledige persoonlijkheidsontwikkeling. Opmerkelijk zijn hierbij het belang van ritme en beweging. In de hogere leerjaren ligt het accent op het gestructureerd aanbieden van de leerinhouden en minder op het actief zelfontdekkend leren. De leerlingen vinden algemeen weinig ondersteuning en houvast onder de vorm van heuristieken of stappenplannen aan de klaswand, wat eigen is aan de steinerpedagogie. Leerlingen kunnen wel terug grijpen naar de overzichten in het periodeschrift, maar sommige leerlingen hebben nood aan meer en andere vormen van ondersteuning en houvast.
- Sinds vorig schooljaar brengt de school de vorderingen voor wiskunde drie keer per jaar in beeld met toetsen uitgewerkt door de scholengemeenschap. Ze was als

pilootschool betrokken bij het uitwerken van de leerlijnen en het uitproberen van de toetsen. De opgaven zijn in sterke mate gerelateerd aan de leerplandoelen en bieden de mogelijkheid om na te gaan of leerlingen het geleerde kunnen toepassen in opdrachten die afwijken van die uit de leer- en oefensituaties. De toetsen leggen de sterktes en zwaktes van de actuele praktijk bloot. De resultaten en eventuele hiaten in het aanbod worden consequent en voortdurend in kaart gebracht om op basis hiervan herhaling, differentiatie en remediëring in de oefeningen uit te werken. Er is een grote openheid om het beeld dat de leraar doorheen de verschillende schooljaren van de leerling opbouwt, aan te vullen met een meer objectief beeld van de vorderingen.

- De school bouwde de voorbije jaren, onder andere voor wiskunde, een meer samenhangende en structurele leerbegeleiding uit. Tijdens de dagelijkse 'opmaat' worden leerinhouden kort ingeoeft of herhaald. De drie lestijden 'oefenuur' bieden kansen om leerinhouden die in een vorige periode aan bod kwamen, verder gedifferentieerd in te oefenen of te remediëren. Sinds kort krijgen ook sterke leerlingen uitdagende opdrachten. Teamleden zijn nog sterk zoekende hoe ze deze differentiatie concreet gestalte kunnen geven, proberen nieuwe werk- en organisatievormen uit en introduceren 'nieuwe' materialen zoals spelvormen. Deze zorgwerking wordt in sterke mate gestimuleerd, ondersteund en aangestuurd door de zorgcoördinator.
- De school slaagt er in de traditionele en hoofdzakelijk procesgerichte werking meer en meer te combineren met aandacht en zorg voor goede leerresultaten. Uit de huidige leerresultaten blijkt dat ze daar nog niet volledig in slaagt. De inspectie vertrouwt erop dat de school deze inspanningen verder zet en dat hierdoor op termijn meer leerlingen de leerplandoelen voor alle onderdelen van wiskunde zullen bereiken. Daarom resulteert het 'niet voldoen' voor dit leergebied niet in een tekort dat wordt opgevolgd.

### 3.5 Lager onderwijs: leren leren

#### Voldoet niet

##### Motivering

- Het nastreven van de leergebiedoverschrijdende eindtermen behoort niet tot de erkenningsvoorwaarden. Het al dan niet nastreven ervan heeft dus geen impact op het advies voor verdere erkenning.
- In het doorlichtingsverslag van september 2008 formuleerde de inspectie de aanbeveling om een planning uit te werken voor de leergebiedoverschrijdende eindtermen zoals voorgeschreven is door het decreet basisonderwijs. De school heeft nog geen gevolg gegeven aan deze aanbeveling en kan niet aantonen hoe ze haar inspanningsverplichting voor onder meer 'leren leren' realiseert.
- De school stelt dat 'leren leren' voldoende vervat is in de specifieke aanpak gebaseerd op de steinerpedagogie en volledig geïntegreerd is in de andere leergebieden. Een aantal activiteiten geeft leerlingen beslist kansen om vaardigheden, vervat in de doelen 'leren leren' te verwerven. Toch worden de specifieke eindtermen/leerplandoelen te weinig intentioneel en doelgericht nagestreefd.
- Teamleden kennen de betekenis en de mogelijke invulling van de eindtermen/leerplandoelen 'leren leren' onvoldoende. Ze relateren de doelen aan activiteiten en perioden, zonder concreet te kunnen aangeven welke kansen gecreëerd worden en welke opbouw ze hierin realiseren in de opeenvolgende leerjaren. Er zijn hierover geen afspraken op schoolniveau en teamleden hebben weinig leidraad om voor deze leergebiedoverschrijdende doelen een kwaliteitsvolle invulling en opbouw te realiseren.
- Uit de klaspraktijk blijkt een grote aandacht voor geheugentraining. Leerlingen reciteren gedichten, liederen, melodieën en getallenreeksen. Het memoriseren wordt ondersteund door beelden, ritme en drama. Hoewel aspecten van de attitudinale eindtermen/leerplannen herkenbaar zijn in de praktijk, is ook hier de opbouw afhankelijk van de inzichten en klemtonen van de individuele leraar.

- De leerlingen van de bovenbouw krijgen in beperkte mate kansen om informatie op te zoeken en samenhangende informatie te leren. De computer wordt hiervoor slechts sporadisch gebruikt. De leraar die leerlingen doorheen de verschillende leerjaren begeleidt, bepaalt voor zichzelf enigszins een algemene opbouw. De kansen voor leerlingen om eenvoudige problemen op systematische en inzichtelijke wijze op te lossen en bij de juiste persoon informatie te vragen, zijn beperkt.
- Vanaf het vierde leerjaar gebruiken de leerlingen een agenda als planningsdocument. Soms krijgen ze een weektaak waarbij ze hun werk over een bepaalde periode zelf moeten organiseren. Hoewel teamleden aangeven hierin een zekere opbouw te willen realiseren, komt die in de concrete praktijk niet sterk tot uiting. Wel is het een algemeen streefdoel dat leerlingen van de bovenbouw geleidelijk een leerhouding moeten verwerven.

## 4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

### 4.1 Begeleiding

#### 4.1.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- ontwikkeling.

Motivering

- Samen met de stappen die gezet werden om de leerbegeleiding sterker uit te bouwen, groeide de voorbije periode een gezamenlijke visie over hoe leerbegeleiding binnen het eigen pedagogisch project vorm kan krijgen. De klasleraar is meer de eerste verantwoordelijke voor leerbegeleiding en als dusdanig meer zichtbaar. De concrete praktijk wordt vooral in de lagere afdeling in sterke mate ondersteund door de zorgcoördinator. Zij waakt over een goede inhoudelijke invulling en opbouw van de inhouden van het periodeonderwijs, analyseert de toetsresultaten van leerlingen, geeft teamleden advies voor verdere aanpak en reikt concrete materialen aan.
- Afspraken en procedures ondersteunen de concrete leerbegeleiding, vooral in de lagere afdeling. Zo zorgen de leerlijnen voor wiskunde en spelling voor een beter inhoudelijk aanbod. De afspraken over onderwijstijd voor inoefenen, herhalen, differentiëren en remediëren creëren mogelijkheden voor de leerlingen om de leerinhouden te verwerven. Beide maatregelen kunnen problemen bij leerlingen voorkomen. De degelijke analyses van de resultaten bevorderen de doelgerichtheid van de leerbegeleiding.
- Conform de visie op leren en ontwikkelen, namelijk kinderen de tijd geven of laten 'uitrijpen', is de leerbegeleiding in de kleuterafdeling minder zichtbaar. Toch voorzien teamleden in beide vestigingsplaatsen specifieke namiddagactiviteiten voor de oudste kleuters terwijl de jongste kleuters rusten. Hier liggen nog meer kansen om op basis van de gegevens van het kindvolgsysteem te differentiëren en te individualiseren. In 'De Hazelaar' krijgen anderstalige kleuters en kleuters met specifieke problemen een doelgericht en specifiek aanbod van de zorgleraar.
- De leerbegeleiding wordt in sterke mate ondersteund en aangestuurd door instrumenten voor beeldvorming en de procedures uitgewerkt in de zorgtrajecten schoolloopbaan. Deze documenten en procedures geven duidelijkheid.
- De school heeft een sterke overlegcultuur waarin leerlingbesprekingen een belangrijke plaats innemen. Tijdens de wekelijkse vergadermomenten en het multidisciplinair

overleg trachten de teamleden, elk vanuit hun kijk op de leerlingen, een zo rijk en helder mogelijk beeld te krijgen van alle aspecten van de ontwikkeling.

- De uitbouw van de leerbegeleiding is in volle ontwikkeling. Het is voor de school nog te vroeg om de doeltreffendheid van de huidige aanpak in beeld te brengen. Hoewel hierover tijdens de verschillende vormen van overleg kritisch gereflecteerd wordt, gelooft het team ook in het 'meer tijd geven' aan leerlingen. Het stelt dat de hierdoor ontstane schijnbare 'leerachterstand' ten opzichte van het reguliere onderwijs na het vierde leerjaar is ingehaald. Dit blijkt vooralsnog niet uit de leerresultaten voor wiskunde.
- In de lagere afdeling leeft een sterke dynamiek rond leerbegeleiding. Teamleden zijn zoekende om de differentiëring, individualisering en remediëring vorm te geven voor de eigen leerlingengroep. Er wordt samen gereflecteerd over wat men doet, men vraagt elkaar raad en wisselt suggesties en materialen uit. De zorgcoördinator stuurt dit alles aan, ondersteunt, stimuleert en ziet toe op afspraken.

Inbreuken tegen de regelgeving

- nihil

## **4.2 Evaluatie**

### **4.2.1 Evaluatiepraktijk**

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning.

Motivering

- De pedagogische beeldvorming, eigen aan de steinerpedagogie, is richtinggevend voor de evaluatie. De algemene ontwikkelingslijn en menskundige inzichten liggen aan de basis van de specifieke instrumenten van het kind- en leerlingvolgsysteem en zijn ook herkenbaar aanwezig in de rapporteringsvorm. Teamleden komen door waarneming en overleg samen tot een zo breed en zo correct mogelijk totaalbeeld van de ontwikkeling van elk kind. De lichamelijke ontwikkeling en het belang van het eigen ontwikkelingsritme van elk kind krijgen hierin een belangrijke plaats.
- Er is duidelijkheid over het gebruikt instrumentarium voor evaluatie en de procedures zijn uitgeschreven in de zorgtrajecten schoolloopbaan.
- De school hecht vooral bij de vijf- tot achtjarigen zeer veel belang aan deze beeldvorming. Grote delen van de onderzoeken gebeuren individueel, wat een aanzienlijke tijdsinvestering vergt. Er kunnen vragen worden gesteld bij de doeltreffendheid van deze aanpak. Alle leerlingen, ongeacht de gegevens van vorige screenings, worden even uitgebreid onderzocht. Bovendien wordt op basis van de evaluatiegegevens algemeen nog weinig ondernomen wat doelgerichte additionele hulp betreft.
- De observatielijsten en screenings zijn hoofdzakelijk vanuit de menskunde geconstrueerd. In de kleuterobservatielijst worden soms activiteiten en niet de hierin vervatte doelen beoordeeld, wat zowel een doel- als een gelijkgerichte beoordeling bemoeilijkt. De concrete leerplandoelen worden nog weinig gebruikt om na te gaan of de actuele aanpak de kleuters voldoende ontwikkelingskansen biedt om de vooropgestelde inzichten en vaardigheden te kunnen verwerven.
- In de lagere afdeling helpt de invoering van sterk aan de leerplandoelen gerelateerde toetsen om op een meer objectieve basis verworvenheden van kinderen in kaart te brengen. Bovendien helpen ze om sterktes en zwaktes in de praktijk te achterhalen. De positieve ingesteldheid van teamleden voor objectieve evaluatievormen en het gebruik van deze gegevens voor de leerbegeleiding, creëren mogelijkheden voor de aanpak van andere leergebieden.

- nihil

## 5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- De actuele taakinvulling en de bijbehorende tijdsinvestering van beleidsverantwoordelijken wordt als een knelpunt ervaren. Het schoolhoofd draagt, als gemandateerde van het schoolbestuur, juridisch de eindverantwoordelijkheid voor beide vestigingsplaatsen. Hij vervult hoofdzakelijk een managerfunctie en zorgt voor de administratieve coördinatie en de contacten tussen de verschillende geledingen van de school. De verantwoordelijkheid voor de pedagogische werking in 'De Wingerd' ligt bij het lerarenteam en het pedagogisch college. Het pedagogisch beleid is de verantwoordelijkheid van de mandaatgroep pedagogie, een afvaardiging van leraren waarbij het schoolhoofd niet betrokken is maar dit ook niet wenst te zijn. De mandaatgroep pedagogie maar ook het hele team uiten geregeld de wens dat ook het schoolhoofd tot de mandaatgroep zou behoren gezien hij, samen met het schoolbestuur, de eindverantwoordelijke is onder meer ten overstaan van de overheid. In de kleutervestigingsplaats 'De Hazelaar' draagt de kleine lerarengroep de verantwoordelijkheid voor vrijwel alle aspecten van de werking. In beide vestigingsplaatsen kan de draagkracht van bepaalde teamleden beter worden bewaakt.
- De manier waarop de school haar opdracht realiseert, maakte de laatste jaren een sterke evolutie door. De grote vrijheid van elke klasleraar om de steinerpedagogie op een eigen wijze gestalte te geven, evolueerde naar een meer gezamenlijke en gelijkgerichte werking waarbij leren van elkaar een grote plaats krijgt. Deze evolutie vergt een sterkere pedagogische beleidsvoering en de nodige ruimte en tijd om verbeteringen voor te bereiden, in te voeren, op te volgen en te bewaken.
- Voor de schooladministratie en –organisatie en voor het opvolgen van de regelgeving beschikt de school over een voltijds ambt administratieve medewerker en een voltijds ambt schoolhoofd. Ook een aantal pedagogische taken, gerelateerd aan het personeelsbeleid, behoren tot de opdracht van het schoolhoofd. De duidelijkheid over de uren bedoeld voor administratie en de onduidelijkheid over de tijd die kan geïnvesteerd worden om het pedagogisch beleid -in combinatie met het zorgbeleid- gestalte te geven, zorgen voor terugkerend ongenoegen. Dit hypothekeert een effectief en efficiënt algemeen beleid van de school. Ook tijdens de doorlichting van september 2008 kreeg de school de aanbeveling om te zorgen voor een meer transparante verdeling van verantwoordelijkheden en voor tijd en middelen voor de pedagogisch-didactische beleidsvoering.
- De school is sterk zoekende hoe ze haar specifiek onderwijsconcept op een goede manier kan laten sporen met onderwijs dat leidt tot de verwachte resultaten voor de verschillende leergebieden. Teamleden vinden elkaar in die zoektocht, gestimuleerd en ondersteund door onder meer materialen van de scholengemeenschap en door de expertise binnen de eigen school. Ook het wekelijks overleg met alle leraren van de vestigingsplaats is een belangrijk forum voor deze gezamenlijke visievorming en biedt mogelijkheden om afspraken te maken over de concretisering ervan in de klaspraktijk.
- Het veelvuldig overleg heeft een belangrijke functie in het realiseren van het eigen pedagogisch project én in het realiseren van de maatschappelijke verwachtingen vervat in de leerplandoelen. Leraren dragen hierin een grote verantwoordelijkheid: zij agenderen werkpunten, bereiden de vergadering voor en leiden ze.
- De mandaatgroep pedagogie nam recent een aantal belangrijke beslissingen voor de lagere afdeling inzake wiskundeonderwijs en leerbegeleiding. De bindende afspraken worden door iedereen gedragen en positief ervaren.

- Conform haar pedagogisch project en leerplan brengt het team kinderen op jonge leeftijd in contact met moderne vreemde talen. Een omvattend en samenhangend talenbeleid voert de school nog niet. De instroom van anderstalige kinderen en de aanpassingen die hiervoor gebeuren, alsook de nieuwe accenten in de leerplannen Nederlands en Frans kunnen aanleiding zijn om dit op te zetten.
- De school beschikt over gegevens in verband met de vorderingen van de kleuters en over leerlingenresultaten voor verschillende leergebieden. Ze gebruikt deze gegevens voor het uitzetten van de leerlingenbegeleiding. De evaluatiegegevens worden nog niet op klas- en schoolniveau gesystematiseerd en geanalyseerd om na te gaan of de inspannings- en resultaatverplichting voldoende gerealiseerd worden. Het gebruik van uniforme toetsen voor wiskunde in alle scholen van de scholengemeenschap geeft wellicht op termijn de mogelijkheid om de eigen resultaten in vergelijkend perspectief te zetten en hieraan conclusies en acties voor bestendiging of verbetering te verbinden.

## **6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL**

### **6.1 Wat doet de school goed?**

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- In de kleuterafdeling bieden de activiteiten kleuters rijke kansen voor hun totale persoonlijkheidsontwikkeling.
- In de lagere afdeling zorgen de muzisch geïnspireerde taalinitiatie en de aanpak voor het formeel onderricht voor Frans voor een rijk en stevig aanbod voor het verwerven van de leerplandoelen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De teams in beide vestigingsplaatsen slagen er in een sterk stimulerend pedagogisch klimaat te creëren met een opvallend respectvolle wederzijdse bejegening.
- De leerbegeleiding in de lagere afdeling wint aan kwaliteit en diepgang door waardevolle preventieve en remediërende maatregelen, aangestuurd door de analyse van leerresultaten en ondersteund door de zorgcoördinator.
- In 'De Hazelaar' verloopt de additionele hulp vrij planmatig en doelgericht.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Het frequent overleg over diverse aspecten van de school- en klaspraktijk en de sterke betrokkenheid en inzet van teamleden hierbij, bevorderen visieontwikkeling en ondersteunen het 'samen leren'.
- Vooral in de lagere afdeling slaagt het team er in de dragende opvoedkundige ideeën van haar pedagogisch project meer en meer te laten sporen met de maatschappelijke verwachtingen om de leerplandoelen te realiseren.

### **6.2 Wat kan de school verbeteren?**

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Het team van de lagere afdeling kan sterker expliciteren hoe de leerlingen kansen krijgen om de vaardigheden vervat in de eindtermen/leerplandoelen 'leren leren' te verwerven en hoe dit alles gradueel doorheen de verschillende leerjaren wordt opgebouwd.

- Teamleden van de kleuterafdeling kunnen in hun praktijk de leerplandoelen en de graduele opbouw meer expliciteren. Dit kan leiden tot een meer doelgericht nastreven ervan.
- De zorg voor een kwaliteitsvol aanbod voor wiskunde op basis van leerlijnen, kan inspireren om ook voor de andere leergebieden meer duidelijkheid en houvast te creëren.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- In de kleuterafdeling kunnen de observatielijsten en screenings meer gerelateerd worden aan of invulling krijgen vanuit de leerplandoelen.
- In de lagere afdeling kan de actuele evaluatiepraktijk voor wiskunde uitgebreid worden naar andere leergebieden.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De school kan de beleidsverantwoordelijkheden uitklaren en in beide vestigingsplaatsen voorwaarden creëren die een pedagogische beleidsvoering op kwaliteitsvolle wijze mogelijk en haalbaar maken.
- De school kan de leerlingenresultaten op schoolniveau meer diepgaand analyseren om de kwaliteit van haar onderwijs te beoordelen, te bewaken en eventueel te verbeteren.
- De school kan de werking in beide kleuterafdelingen versterken door goede praktijk uit te wisselen.

### **6.3 Wat moet de school verbeteren?**

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De kleuterafdeling 'De Hazelaar' streeft in onvoldoende mate de leerplandoelen voor lichamelijke opvoeding na. Hiervoor ontbreken zowel de infrastructuur, de materialen, het inhoudelijk aanbod als een doeltreffende organisatie van de activiteiten.

Wat betreft de regelgeving:

- Voor de leergebiedoverschrijdende eindtermen 'leren leren' heeft de school geen eigen planning zoals voorgeschreven in het decreet basisonderwijs van 27 februari 1997, artikel 44, §2, 2°.

## 7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

**GUNSTIG**

voor lager onderwijs.

**BEPERKT GUNSTIG**

**Kleuteronderwijs**

omwille van onvoldoende nastreven van de ontwikkelingsdoelen voor  
lichamelijke opvoeding

## 8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet **vanaf 1 november 2014** kunnen aantonen dat de tekorten met een beperkt gunstig in voldoende mate werden geremedieerd.

Na deliberatie besliste het inspectieteam dat de tekorten voor het nastreven van de leergebiedoverschrijdende eindtermen voor 'leren leren' van zulke aard zijn dat verdere opvolging noodzakelijk is. We voeren daarom over drie schooljaren opnieuw een controle uit op het nastreven van de leergebiedoverschrijdende eindtermen voor 'leren leren'. Deze controle kan plaatsvinden **vanaf 1 november 2014**. Als de onderwijsinspectie tijdens de tweede controle oordeelt dat de leergebiedoverschrijdende eindtermen niet nagestreefd worden, kan dit leiden tot een advies aan de Vlaamse Regering om de financiering of subsidiëring van de school geheel of gedeeltelijk in te houden. (conform Art. 71 van het Decreet basisonderwijs 25/2/1997).

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Marcella Vanderhenst

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname  
Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam: